

Rəşid Faxralı

Təbəssümün rəngi

(esse)

Ədəbiyyatşünas alim Südabə xanım Ağabalayevaya

Qışın sazağında yaz ovqatındayam. Qurbaninin "Bənövşə"si düşür yadıma; gözəllik bircəsinin duruşunun bənzərsizliyini sözlə Qurbani qüdrətində kimse çəkə bilməyib...

Aşıq Pənahın "Nar çiçəyi"ni xatırlayıram; gözəlimiz çiçəyin Günəşi də yolundan eləyən baxışını "Nar çiçəyi" sevdirdib bizə...

Hələ digər güllər-çiçəklər...

Hər çiçəyin öz rəngi var. Zaman-zaman duruşunu, baxışını, titrəyişini görüb də vurulduğumuz hər gülün yelinə uçmuşuq. Ağaclar tumurcuqlayanda da, budaqlar yarpaq-yarpaq uçunanda da, xəzanın boyu görünəndə də bu hala düşmüşük. Çiçək misallı sözlər, sözlə ifadə olunan mətləblər də belədi.

Söz həmişə gözəlliyə əmək sərrib, gözəlliyn nazını çəkib. Görməzə-bilməzə vurulduğumuz, görməyi arzuladığımız gözəlliklər azdımı? Sözlə ifadə olunan, tanıtılan gözəllik bəzən olduğundan da gözəl görünüb, bəsirət gözüylə baxanlar onu bütün çalarlarıyla duyub, aludə olub bu gözəlliyə; gözlərinə köçürüb, gözlərindən üreyinə. Gözəlliyn ömrü arzulanan qədər olmur (könül pənişanlığıdı bu). Bu köçürmə (köçürülmə) son nəfəsinə kimgözəlliyn qənsərində ayaq saxlayanın i ruhundan üzülmür. Təkrarsız gözəllikdi axı!..

Göyqurşağını görməyənmi var? Göyqurşağını yeddi rəng çəkildə görənlər onu duymur. duymursa, baxsa da görə bilmir. Yeddi rəngin çalarlarını sezənlərə, gözəlliyn sezdiyi çalarlarda görənlərə həsəd aparılmalıdı...

Yeni söz də belə gözəlliklər sırasındadı. Gördüyün gözəllik sənə necə könül xoşluğu verirsə, eşitdi-yin gözəl, təzə (bəlkə də poetik!) söz də könlünü eləcə telləndirir. Təbəssümün rəngi ifadəsi kimi. Tə-bəssümün rəngini ayırd eləmək, fərqləndirmək qüdrətdi, duyumun xarüqəliyidi.

Təbəssümün rəngini ilk Südabə xanım Ağabalayeva görübmüş. Səmimliklə səsləndirdi. Onun sözünün işığında gördük təbəssümün rəngini. Bənövşəlik varmış təbəssümün rəngində, nərgizlik varmış, qövsi-qüzühhlik varmış. Bir də sözlə ifadə edilməsi mümkünsüz olan ilahilik varmış. İlahiliyi görmək elə də asan deyil...

Təbəssümün rəngini görən, o rəngin işığında, Dədə Qorqud demişkən, hansı mətləbləsə soy soyla-yan, SÖZün həmin rəngə köklənməsini arzulayan duyğusal adamın sözünün işığında oxuyuram Zemfira Məhərrəmlinin bədii təfəkkürünün barı olan "Oyuncaq" adlı kitabını.

Sözün də rəngi var. Eynən təbəssüm kimi. Südabə xanımın təbəssüm rəngli sözünü sözünə üzərlik eləyənlər, sözümü qəibliyə salmayın...

Təbəssümün rəngini görəne, onu SÖZün yüksəkliyindən sevgilərlə səsləndirənə SÖZün pərvanəsi demək günahdı; Südabə Ağabalayeva sözün pərvanəsidir. Nə vaxtsa bu pərvanəliyin də rəngini görəcəyik...

...Göy üzünə baxıram. Qışın qış günü gözlərim göy üzünün göylüyündən təbəssüm rəngli gözəllik umur...

